

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת עמית הלוי

לימור סון הר מלך
אוהד טל
חנוך דב מלביצקי
צבי ידידיה סוכות
דן אילוז
משה פסל
מיכל מרים וולדיגר
אביחי אברהם בוארון
טלי גוטליב
ניסים ואטורי
אלי דלל
יצחק קרויזר
משה רוט
אלמוג כהן
אושר שקלים
משה סולומון
אתי חוה עטייה
גלית דיסטל אטבריאן

פ/25/4939

הצעת חוק הקמת מחלקה לגיבוש תפיסת מודיעין חלופית ("איפכא מסתברא") מגופי המודיעין,

התשפ"ה–2024

- מטרה 1. מטרתו של חוק זה היא להסדיר את הקמתה של מחלקה לגיבוש תפיסת מודיעין חלופית המוצגת לראש הממשלה ולוועדת השרים לענייני ביטחון לאומי, כחלופה להערכות המודיעין של גופי המודיעין, במטרה ליישם את המלצת ועדת החקירה הממלכתית למלחמת יום הכיפורים בדבר מינוי יועץ מודיעין לראש הממשלה ולהקמת מחלקת בקרה.
- הגדרות 2. בחוק זה –
"גוף מודיעין" – אחד מאלה :

- (1) אגף המודיעין בצבא הגנה לישראל;
- (2) שירות הביטחון הכללי;
- (3) המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים;
- (4) המטה לביטחון לאומי;
- (5) גוף מודיעין אחר שקבע ראש הממשלה, בצו, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת;
- "ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי" – כמשמעותה בסעיף 6 לחוק הממשלה, התשס"א-2001¹;
- "המחלקה" – המחלקה לגיבוש תפיסת מודיעין חלופית שהוקמה לפי חוק זה;
- "סעיף תקציב" – כהגדרתו בחוק תקציב שנתי, כמשמעותו בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985²;
- "ראש גוף ביטחון" – מי שעומד בראש גוף מודיעין, ולעניין אגף המודיעין בצבא הגנה לישראל – הרמטכ"ל;
- "ראש המחלקה" – כמשמעותו בסעיף 4.

3. הקמת מחלקה לגיבוש תפיסת מודיעין חלופית
- מוקמת בזה במשרד ראש הממשלה מחלקה לגיבוש תפיסת מודיעין חלופית (איפכא מסתברא) לתפיסת המודיעין של גופי המודיעין.
4. ראש המחלקה
- (א) ראש הממשלה, בהתייעצות עם שר הביטחון, ימנה את ראש המחלקה; על המינוי האמור לא תחול חובת המכרז לפי סעיף 19 לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959³.
- (ב) ראש המחלקה יתמנה לתקופה של ארבע שנים.
5. עובדי המחלקה
- (א) לא יתקבל לעבוד במחלקה מי שעבד בגוף מודיעין או שירת בו בהתחייבות לשירות קבע וטרם חלפו שנתיים מיום סיום עבודתו או שחרורו; הוראה זו תחול גם על ראש המחלקה.
- (ב) עובדי המחלקה דינם כדין עובדי המדינה, אולם בקבלת הוראות ולגבי פיטורים יהיו נתונים למרותו של מנהל המחלקה בלבד.

¹ ס"ח התשס"א, עמ' 168.

² ס"ח התשמ"ה, עמ' 60.

³ ס"ח התשי"ט, עמ' 86.

(ג) מספר העובדים במחלקה ייקבע כך שעבודת המחלקה תקיף את כלל הזירות המוגדרות בגופי המודיעין.

(ד) עובד המחלקה שסיים את תפקידו לא יועסק בגוף מודיעין אם טרם חלפו שנתיים מיום שסיים את תפקידו כאמור, אלא באישור ראש המחלקה ומטעמים מיוחדים שירשמו.

6. סמכויות המחלקה

(א) עובדי המחלקה יהיו מוסמכים להעריך ולנתח מידע מודיעיני, חוות דעת והערכות מודיעיניות המתקבלים מגופי המודיעין, ולהציע להם חלופות.

(ב) ראש המחלקה יגיש לוועדת השרים לענייני ביטחון לאומי חוות דעת של המחלקה לגבי כל נושא ביטחוני, תוכנית ופעולה צבאית העולה לדיון או אישור בפני ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי, וכן יגיש לראשי גופי הביטחון חוות דעת לגבי כל תוכנית או פעולה צבאית שדורשת את אישורם.

(ג) ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי וראשי גופי הביטחון, לא יקבלו החלטה כאמור בסעיף קטן (ב) בלא שקיבלו את חוות דעת המחלקה.

(ד) המחלקה תהיה רשאית לדרוש ולקבל מידע הדרוש לה לשם מילוי תפקידה מכל גוף מודיעיני, צבא הגנה לישראל, משרד הביטחון, או כל מוסד אחר ממוסדות המדינה שהמחלקה סבורה כי יש בידו מידע הדרוש לה לשם מילוי תפקידה.

7. דיווחים

(א) ראש המחלקה ידווח דרך קבע על פעילותו ישירות לראש הממשלה; כלל מסמכי ההערכה שיופקו על ידי המחלקה יוגשו גם לשר הביטחון ולגופי המודיעין.

(ב) ראש המחלקה יופיע בפני ועדת החוץ והביטחון של הכנסת ויגיש לה דוח מודיעיני על פעילות המחלקה כל שישה חודשים.

(ג) ראש המחלקה יופיע בפני ועדת משנה למודיעין ושירותים חשאיים בכל עת בהתאם לבקשת יושב ראש הוועדה.

(ד) בזמן מלחמה או מבצע צבאי, יופיע ראש המחלקה בפני ועדת החוץ והביטחון של הכנסת אחת לשבוע, ובאישור יושב ראש הוועדה רשאי הוא לשלוח עובד המחלקה במקומו.

8. מינוי עובד בוועדת

(א) ראש המחלקה ימנה מקרב עובדי המחלקה מקשר לוועדת החוץ והביטחון, ותהיה לו גישה לכלל חומרי המחלקה, והוא ייעץ לוועדה דרך קבע כמפורט בסעיף קטן (ב).

החוץ והביטחון

(ב) העובד שמונה כאמור בסעיף קטן (א) ייעץ לוועדת המשנה לענייני מודיעין ושירותים חשאיים של ועדת החוץ והביטחון של הכנסת בכל נושא ובכל עת, ויעמוד לרשות חברי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, לרבות לשאלותיהם, בתיאום עם הנהלת הוועדה.

- סודיות 9. (א) לעובדי המחלקה תהיה את רמת ההתאמה הביטחונית הגבוהה ביותר.
- (ב) עובדי המחלקה וכל אדם אחר שבעזרתו מבצעת המחלקה את תפקידיה חייבים לשמור בסוד כל ידיעה שהגיעה אליהם לרגל עבודתם ולהתחייב על כך בכתב עם התחלת העבודה.
- תקציב ומימון 10. תקציב שנתי של המחלקה ייקבע בסעיף תקציב נפרד בחוק התקציב השנתי; הממונה על סעיף תקציב זה, לעניין החוק האמור, יהיה ראש המחלקה.
- תחולה 11. חוק זה ייכנס לתוקף בתוך תשעים ימים ממועד אישורו בכנסת.
- ביצוע ותקנות 12. ראש הממשלה ממונה על ביצועו של חוק זה, והוא רשאי, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, להתקין תקנות לביצועו.

דברי הסבר

בדוח ועדת אגרנט שנכתב לאחר מחדל מלחמת יום הכיפורים הומלץ על הקמת מחלקה עצמאית שתספק הערכות מודיעיניות חלופיות להערכות המודיעיניות הקיימות באגף המודיעין בצה"ל: "מחלקת הבקרה", זאת נוכח העובדה שלא הייתה בקרה סדורה של הקונספציה שהובילו ראשי המודיעין לפני המלחמה.

לאורך השנים התברר שהשפעתה של מחלקת הבקרה קטנה מאוד וכשלי המודיעין הישראלי לאורך השנים לא אותגרו על ידה. השיא היה המחדל חסר התקדים של טבח השבעה באוקטובר שהבהיר כי יש הכרח בתיקון משמעותי בכל הנוגע לגיבוש תפיסות מודיעין חלופיות. התברר כי מחלקה זו לא יכולה למלא את תפקידה כראוי ולהציג למקבלי ההחלטות עמדות ביקורתיות על תפיסות גופי המודיעין, זאת נוכח מעמדה בגופי המודיעין, כפיפותה במבנה הארגוני לראש אמ"ן והמשאבים שעומדים לרשותה. הצעת חוק זו מבקשת להסדיר את מעמדה העצמאי של מערכת בקרה חדשה וכוללת ולהרחיב את סמכויותיה ביחס לכלל ארגוני קהילת המודיעין בגופי הביטחון השונים, כך שתוכל לממש את תכליתה ולבחון בצורה מעמיקה ונטולת פניות את התפיסות הרווחות בגופי המודיעין והביטחון, זאת בדומה לגופי בקרה אחרים בחוק.

הצעת החוק מבקשת להסדיר בחוק את קיומה הקבוע של מחלקה כזו, להכפיף אותה ישירות לראש הממשלה שבנושאים אלו הוא בעל סמכויות מיוחדות על המחלקה, לאפשר לה נגישות מלאה לכל המידע הקיים אצל גופי הביטחון ולחייב אותה בדיווח קבוע לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת וכן בדיווח קבוע של ראש המחלקה לראש הממשלה ביחס לכל נושא רלוונטי בטרם מתקבלות החלטות.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ו בתשרי התשפ"ה (28.10.2024)